

## **Korondi Béla mártíromsága**

vitéz Hábel György, vasdiplomás erdőmérnök, Budapest, 2015.

Megjelent a Kapu folyóiratban

Ősei, a Dergan (d' Argent) család a véres, tömeggyilkos francia forradalom elől menekülve, Erdélyben telepedtek le, a XVIII. században. Édesapja 1919-ig honvéd őrnagy volt. Nem akart a román uralom alatt maradni és az új államra felesküdni. Kérte Budapesttől a nyugdíjaztatását, és 1920-ban a családjával Sopronban telepedett le. 1936-ban Korondira változtatták a családnevüket,

Korondi Béla 1914-ben született az erdélyi Erzsébetvárosban. Marosvásárhelyen kezdett elemi iskolába járni, amit az áttelepülésük után Sopronban fejezett be, majd a bencés gimnázium diákja lett. 1933-ban érettségizett. A legkedvezőbb továbbtanulásra, diplomaszerezésre Sopronban adódott lehetőség. A selmecbányai Magyar Királyi Bányamérnöki és Erdőmérnöki Főiskola diákjai megtagadták Károlyi Mihály maradásukat előíró kormányutasítását, és a Főiskola minden ingóságát a rekvirált szekerekkel Hontnémeti MÁV állomásra vitték, ahonnan vasúton Budapestre menekültek a cseh légiós hadosztály előnyomulása miatt. Több város is kínálkozott a Főiskola letelepítésére, végül dr. Turner Mihály polgármester kezdeményezésére 1919 márciusában Sopronba költözött. A békeszerződés parancsára Ausztriának kellett volna átadnunk az Órvidéket, benne Sopron városát is. Az 1921. szeptember 8-án Sopron elfoglalására felvonult osztrák csapatokat Ágfalva községből véres ütközetben üzték ki a frontról hazakerült és leszerelt főiskolás tisztek. Ennek köszönhető, hogy 1921. december 14-én Sopronban és nyolc szomszédos községben népszavazásra kerülhetett sor, és a lakosság nagyobbik része a Magyarországon maradás mellett döntött. A népszavazás sikerében – a győztes ágfalvi csatán kívül - fontos szerepe volt annak, hogy Magyarországon Horthy Miklós már jogrendet teremtett, míg Ausztriában még vörös uralom volt. A soproniak nem akartak egy újabb diktatúrát elszenvedni.

Dergán Béla 1933 őszén még ezen a családi néven iratkozott be a soproni Főiskola Erdőmérnöki Karára. A Főiskola 1936 nyarán beolvadt a budapesti Műegyetembe, és Dergán Béla az erdőmérnöki diplomáját már a megmagyarosított: Korondi családnéven kapta meg 1937-ben október 1-én.

Trianon után a magyar anyanyelvű erdőmérnökök jelentős része ide, a csonka országba menekült a Kárpátokból, ezért 1938 őszéig alig lehetett elhelyezkedni erdőmérnöki munkakörben. Korondi Béla ezért úgy döntött, hogy beiratkozik a Ludovika Akadémiára, csendőrtiszti kiképzésre. Akinek egyetemi diplomája volt, annak csak másfél évet kellett tanulnia a Ludovika Akadémián. Ennek elvégzése után Korondi Béla a budai Böszörményi úti csendőrlaktányában jelentkezett gyakorlati kiképzésre. Korondi Bélát 1939. április 30-án csendőr hadnaggyá avatták. Szombathelyre került, a III. (Zala-Vas-Veszprém vármegyei) csendőrkerületi főparancsnokságra. A csendőrtiszti állás akkor nemcsak stabilabb volt, mint az erdőmérnöki, hanem jóval nagyobb fizetéssel is járt. Korondi Béla a parancsnoka lányát, a nagyon szép Poltáry Editet vette feleségül. Esküvőjüket Budapesten tartották meg 1942. december 19-én. Házasságukból két fiú és egy lány született.

Korondi Béla erdőmérnök, csendőr százados 1944 szeptemberében kapott fontos történelmi szerepet. Magyarország a vesztesre álló háború miatt megkísérelte az átállást a hitleri-náci német szövetségből az angolszászokhoz, de Washington és London ezt elutasította, és közölte hazánkkal, hogy mi a szovjet zónába fogunk tartozni, - annak ellenére, hogy a

Dunántúlon a magyar honvédség már előkészítette, hol szállhatnak le az ejtőernyőseik. Horthy Miklós kormányzó úr ezek után, hogy mentse hazánkat a pusztulástól, titokban küldöttséget indított Moszkvába, Faraghó Gábor a csendőrség felügyelője vezetésével. A kijuttatáshoz magyar-szlovák kettős földbirtokos, Zichy Ladomér felvidéki (Gács) gróf nyújtott segítséget, aki a magyar-szlovák határon várta őket, a gácsi kastélyánál. A küldöttséget Kudar Lajos csendőr alezredes gépkocsi-menettel vezette. Ebben szárnysegédként Korondi Béla csendőr százados vett részt, és rajta kívül még három csendőr. Korondi Béla ötlete volt, hogy a náci-német közúti ellenőrzési pontokon akkor tudnak átjutni, ha az autók rendszámabláit rendszeresen felcserélik. Ez a módszer kitűnően bevált, mert a németek az előző ellenőrzési pontról a következőnek mindig jelezték, hogy milyen rendszámú autók fognak áthaladni. Egy-egy ellenőrzés után a küldöttség rejtett helyen félreállt a kocsikkal, fölcserélték a rendszámablákat, így a következő német ellenőrző pont nem fogott gyanút. Szerencsésen megérkeztek Gácsra, ahonnan Zichy Ladomér gróf a szlovák partizánok segítségével átjuttatta Faraghóékat a szovjetekhez. Az ő szlovákiai birtoka már a szovjet partizánok kezében volt. A magyar küldöttséget egy tábori repülőtérről küldték tovább. Szeptember közepén érkeztek Moszkvába, de a szovjet kormány még nem állt velük szóba. Elszállásolták őket egy dácába. Ebben az időben zajlott az úgynevezett „hortobágyi” nagy páncélos csata 1944. 10. 9-től 10. 19-ig, Szolnoktól Nyíregyházáig terjedően. A csata kimenetelét figyelve Molotov október 11-én délelőtt hívta a magyar küldöttséget, és eléjük tárta a kész, fegyverszüneti ideiglenes megállapodást. Ez súlyos volt, és a legelszomorítóbb volt benne a trianoni határok visszaállítása. A küldöttség nem tehetett mást, kénytelen volt ellenvetés nélkül aláírni. Bizalmas sürgöny ment a budai várba, amelyet a kormányzó úr menyje, özvegy Horthy Istvánné, a rádióállomás vezetője vette át, és adta át az apósának. Moszkva súlyos hibát követett el, mert hagyta, hogy este a rádió világgá kürtölje az ideiglenes fegyverszünetünk létrejöttét. Legelsőnek a német titkosszolgálat számára volt ez bizonyíték arra, hogy a gyanújuk megalapozottá vált. Négy nap elég volt nekik ahhoz, hogy megbuktassák a kormányzót, és Bajorországba deportálják. A német nagykövetség és hazánk Galeutere, Veessenmayer mindössze 500 m-re volt a kormányzó úr rezidenciájától... Nem volt nehéz ilyen körülmények között a Német Birodalom akaratát érvényesíteni.

Sokat gondolkodtam azon, hogy miért volt Moszkva ilyen meggondolatlanul könnyelmű, hiszen így meghiúsították az átállásunkat, és hat hónappal meghosszabbították az európai háborút, - a magyarországi hadi események tragikus következményeivel. Sokévi kutatás után megtudtam, Churchill érdeke volt, hogy ne a szovjet csapatok érjenek előbb a Rajnához. Időznek csak minél tovább Magyarországon. Benešnek pedig az volt az érdeke, hogy Magyarország elbukjon, és semmilyen kedvezményt ne szerezzen a nyugati szövetségeseknél, mert Prága így visszakapja a magyar lakta Felvidéket. De még fontosabb érdeke volt, hogy a szovjet-német összecsapás frontja ne érintse a Cseh-Morva-medencét, ússzák meg rombolás nélkül, és a szovjet csapatok már csak ünnepelt felszabadítóként, véres csaták nélkül vonuljanak be az utolsó hetekben. A cseh emigrációnak két helyen volt központja: Londonban Beneš vezetésével, a moszkvait a kommunista Gottwald vezette. Nyilvánvaló, hogy Gottwald sugalmazta a moszkvai rádióknak a magyar fegyverszünet megkötésének aláírását.

Kudar Lajos alezredes és Korondi Béla százados visszatértek Budapestre, ahol mindkettőt elfogta a német GESTAPO, Kudar Lajost kivégezték, Korondi Béla fogságba került. Mindkét tragédia esetében magyar besúgók játszottak közre. Korondi Bélának sikerült megszöknie a német fogságból, de a családjához visszatérni életveszélyes lett volna, végül a budai Böszörményi úti csendőrlaktanyába ment, ahol ismerősként üdvözölték. Az ostrom miatt Korondi azt javasolta, hogy a 600 fős csendőralakulat adja meg magát a szovjeteknek. Erről a

tárgyalásról – megint magyar besúgótól – tudomást szereztek a németek, és megtámadták a csendőrlaktanyát. Korondi Béla irányításával a csendőrök tűzharcban visszaverték a németeket. Ebből a szovjet katonai vezetés megértette az átállási szándékot. Közölték a csendőrökkel, hogy aki hajlandó fegyveres támadásban részt venni a németek ellen, azt befogadják, aki erre nem hajlandó, az hadifogoly lesz. A csendőrök fele, 300 fő, a harcot vállalta, a másik fele a hadifogságot. (Évek múlva találkoztam olyan csendőrökkel, akik a fogságból a japán tengeren lévő Kamcsatka-félszigetről tértek haza...) A harcot vállalók azt a feladatot kapták a szovjetektől, hogy foglalják vissza a Citadella erődöt a németektől. A harc sikeres volt, de a 300 csendőr fele ott halt hősi halált. Korondi Béla százados vezette az egyik századot, életben maradt. Korondi Bélát és társait a budapesti harcok után Székesfehérvárnál vetették be a szovjet csapatok a legveszélyesebb helyeken. A Debrecenben újjá alakuló demokratikus honvédség innen vette át, németellenes tevékenysége miatt már igazoltan, őrnagyi rangban. 1946-ban a határőrséghez került, ahonnan Rajk László belügyminiszter a jólképzett régi tisztet kiemelte, és a belügyminisztérium rendőrségi kiképző osztályának vezetőjévé tette ezredesi rangban.

1949 nyarán Rákosi vezetésével a Kommunista Párt vette át az ország kormányzását, és megkezdődött a bolsevista diktatúra bevezetése. Mivel Rajk László (székelyudvarhelyi születésű, cipésmesterünk idősebbik fia ) nem moszkovita, hanem hazai kommunista volt, (ugyanakkor öccse náci nyilas). Rajk és közvetlen munkatársai lettek Rákosiék első áldozatai. Másokkal együtt Korondi Bélát is letartóztatták, és bírósági eljárás kezdődött ellenük. A tiszték közül elsősorban a ludovikásokat tartóztatták le. A mondvacsinált indok: szervezkedés az államrend megdöntésére, Rákosi, Gerő és Farkas elvtárs meggyilkolására. A valódi ok: leszámolás a konkurenciával: a „nemzeti kommunistákkal” és a horthysta katonatisztekkel. Halálra ítélték Korondi Bélát is, - katonatiszt és civil bajtársaival együtt összesen 14 személyt.

Csodálkozunk-e, hogy 1944. október 15-én a legfőbb hadúr, Horthy Miklós hadparancsát a honvéd vezérkar nem továbbította a három magyar hadseregnek? A tisztikar jól sejtette, hogy ők lesznek az első áldozatai a szovjet diktatúrának, és ugyanúgy végzik, mint a 12 ezer lengyel katonatiszt a Katyń-i erdőben. Miért támogassanak egy olyan átállást, amely a szovjet uralom kezére juttatja Magyarországot? Ellenállást kell szervezni, hogy minél többen tudjanak nyugati zónába menekülni! Tehát a magyar katonai vezetés tervei Churchill és Beneš céljaihoz hasonlítottak. Mint minden nagy magyar történelmi tragédiában kelet és nyugat között, ezért vérzett el 1944 októberében Magyarország. A helyzetre teljesen illik a híres kuruc nóta: „Két pogány közt egy hazáért omlik ki vére...!”

Korondi Bélát Pálffy Györggyel és Németh Dezsővel egy időben akasztották fel a Margit körúti fogházban, 1949. október 24-én. Ma ott a Mammut nagyáruház áll. Korondi Béla 35 éves korában adta vissza lelkét teremtetőjének. Kivégzése előtt gyilkosainak ezt kiáltotta oda: „Ezért még megfizettek gyilkosok!” Sajnos, ez még nem történt meg, - mert az 1985. december 12-i „Máltai Csúcstalálkozón” Gorbacsov azzal a feltétellel vállalta a szovjet csapatok kivonását a kelet-európai országokból, ha az idős Bush elnök garanciát vállal arra, hogy egyetlen kommunistát sem fognak felelősségre vonni. Megjegyzem, hogy katonatiszteket megalázó volt akasztani, katonához a golyó általi kivégzés lett volna „méltó”.

Ilyen kivégzést még összesen tizenhárman szenvedtek el. A 14. mártír Jándy Géza, ludovikás tiszt volt, aki a váci börtönben halt meg 1954-ben. A kivégzettek holttesteit a Gödöllő környéki incsői erdőben a világháború egyik lövészárkába dobták be, és földet kapartak rájuk. Az isteni Gondviselés egy erdőört irányított arrafelé, a későbbi exhumálás során ő tudta megmutatni az elkapart holttestek helyét. Rajk és a többi áldozat rehabilitálása 1955-ben történt

meg. A kommunista bíróság ítélete csak ennyi volt: „bűncselekmény hiányában mentik fel őket”. A 13 kivégzett a Farkasréti temetőben nyugszik egymás mellett sorban, egyéni sírokban, - később özvegyeik is odatemetkeztek.

A legszebb tanúságtétel mellettük: „hogya gyilkosaik még az 1955-ös perújrafelvétel során sem tudták titkolni osztálygyűlöletüket, és egy pillanatig sem tekintették őket kommunistának. Hát Ti se nevezzétek őket annak, ne sértsétek meg emléküket!”

A Margit körüti épületben kivégzettek emlékére a Mamut II. áruház északi oldalán áll az emlékmű, névszerinti felsorolás nélkül. Fontosnak tartom, hogy Korondi Béla és társainak tragédiájáról névszerinti megemlékezés történjen, és évenkénti koszorúzás legyen.

Tizenhárman fekszenek sorban, egyéni sírokban a Farkasréten, mint az aradi vértanúk. Őket pontosan egy évszázad múlva végezték ki.

**Németh Dezső** ezredes: 1935-ben Ludovikát, 1943-ban vezérkari akadémiát végzett. Részt vett a náci-németekkel szembeni ellenállásban. 1944. február 7-én átállt a szovjet csapatokhoz, 1946-ban a határőrség vezérkari főnöke lett. 1948-ban moszkvai katonai attasé, 1949. július 30-án letartóztatták a Ferihegyi repülőtéren.

**Korondi Béla**: 1937-től erdőmérnök, 1939-től csendőrhadnagy.

**Marshall László**: rendőrezredes, 1935-ben emigrált Párizsba, részt vett a spanyol polgárháborúban, 1939-ben Franciaországba internálták, 1941-ben részt vett a francia-belga németellenes harcokban, hazatért Budapestre, 1948-tól a Népsport újság főszerkesztője. Zsidó vallású volt.

**Horvát Ottó**: jugoszláv ifjú kommunista, vezető a BRFK-ban.

Az 1950-ben kivégzettek:

**Beleznay István**: vezérőrnagy, 1931-ben Ludovikát, 1940-ben vezérkari akadémiát végzett, 1944 nyarán részt vett a budapesti zsidóság megmentésében, Koszorús Ferenc ezredes páncélosainak tisztjeként. Részt vett Kiss János altábornagy náci-németellenes összeesküvésében. 1945-ben szovjet hadifogságból hazatérve a demokratikus magyar honvédség anyagellátási főnöke.

**Illy Gusztáv**: 1931-ben Ludovikát végzett tüzér hadnagy. Zsidó származású felesége miatt 1940-ben leszerelték, 1944-ben illegalitásba vonult, 1945 után a magyar honvédség egyik újjászervezője, 1949-ben altábornagyi ranggal nyugdíjba vonult.

**Sólyom László**: 1931-ben Ludovikát, 1939-ben vezérkari hadiakadémiát végzett. 1941-ben édesapja zsidó származása miatt leszerelték. 1944-ben illegalitásba vonult, 1945-ben ő Budapest első rendőrfőkapitánya. 1948-tól 1950-ig a magyar honvédség vezérkari főnöke volt.

**Révay Kálmán**: 1934-ben Ludovikát végzett, zsidó származású huszártiszt, 1944 végén a nyilasok foglya Sopronköhidán, 1947-ben a Kossuth Akadémia parancsnoka, 1949-ben a magyar honvédség páncélos erőinek parancsnoka. Halálakor vezérőrnagy volt.

**Pórfy György**: 1932-ben Ludovikát végzett, 1942-ben tüzértisztként harcolt a keleti fronton, 1943-ban szovjet fogságba esett, átállt, 1945-ben hazahozták és bevetették a németek elleni harcba. 1948-ban a magyar honvédség tüzérparancsnoka volt.

**Dr. Merényi Gusztáv:** 1933-tól a légielő vezető főorvosa, ma az ő nevét viseli a Gyáli úti honvéd-kórház. Részt vett Kálló esperes náci-ellenállásában, 1946-tól a honvédelmi minisztériumban az egészségügyi osztály vezetője, egészségügyi csoportfőnök. Orvos vezérőrnagyként végezték ki.

**Lőrincz Sándor:** 1932-ben a Ludovikát, 1942-ben a vezérkari hadiakadémiát végezte el. Hírszerző, kémelhárító tiszt, majd a Hegyi Dandár vezérkari főnöke, amerikai fogságba került, 1946-ban hazatért, 1947-ben a magyar honvédelmi minisztériumba került, 1948-tól anyagtervezési csoportfőnök volt.

**Dr. Szébenyi Endre:** jogász, 1943 előtt baloldaliak védőügyvédje, 1943-ban munkaszolgálatra vonultatták be, 1945 után a rendőrség egyik vezetője, a belügyminisztériumban pedig Rajk helyettese volt, államtitkári rangban.

**Deszkás János:** jogász, 1937-ben belépett a Szociáldemokrata Pártba, 1943-ban hadnagyi rangban behívták a keleti frontra, 1944-ben szakaszával átállt, és részt vett a németek elleni ellenállásban, 1945 után a pártközpont közigazgatási osztályvezető-helyettese a katonapolitikai osztályon.

A Legfelsőbb Bíróság Korondi Béla rehabilitálását azzal indokolta, hogy „általános beállítottságából és neveléséből fakadt a magatartása, mert azelőtt csendőrtiszt volt, és a múltjával nem tudott szakítani”. Egyik fia így emlékezett édesapjáról:

„A moszkvai magyar kommunista vezetők már 1945-től készültek leszámolni a régi, horthysta honvédtisztekkel és baráti körökkel. Gyűlölték édesapámat, mert különb volt náluk, nemcsak öltözködése, mindig tiszta, jól vasalt ruhája, embersége, tisztessége, hanem szaktudása miatt is. Nem hunyászkodott meg az új uralkodó osztály előtt, nem nézte el a hibáikat. Jobb az ilyen magatartású emberektől megszabadulni, hisz' ez az ember már a náccal is szembe fordult, és fegyverrel harcolt a hazája védelmében! Így két legyet ütünk egy csapásra: Moszkva kívánságának is eleget teszünk. A régi tisztek és a lakosság megfélemlítésével egyszerre megszabadulunk egy olyan embertől, akinek lelkiismerete van, s esetleg akadályoz bennünket a törvénytelen ségek végrehajtásában.”

Az 1955. évi rehabilitálási eljárásra azért került sor, mert Sztálin halála után Hruscsov új politikai irányt nyitott, és ebben kulcsfontosságú szerep jutott a Moszkva és Belgrád közötti kibékülésnek, - akik pedig Magyarországról „láncos kutyát” üvöltöttek, azokat Tito elvtárs követelésére el kellett távolítani a pozícióikból.

Orbán Ildikó, Korondi Béla unokahuga így emlékszik unokabátyjára:

#### ***Egy erdész emlékére***

Bátyám, jól vigyázz!  
Figyelnek a fák.  
Ha egyszer velük  
Eljegyezted magad,

Ha hűtlen találnál lenni  
Hozzájuk egyszer,  
Kérges karjával utánad  
Nyúl az ág.

Azok lehetnek  
Sárgák, zöldek, barnák,  
De neked változnod többé  
Nem szabad!

Magához szorít  
Halálos szerelemmel,  
És pajtás, akkor  
megölnek a fák.